

**U 60/2017 rd**

**Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (Politiska partier och politiska stiftelser på europeisk nivå)**

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 13 september 2017 till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 1141/2014 av den 22 oktober 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 26 oktober 2017

Justitieminister Antti Häkkänen

Konsultativ tjänsteman Heini Huotarinen

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA  
18.10.2017

EU/2017/1443

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU, EURATOM) NR 1141/2014 AV DEN 22 OKTOBER 2014 OM STADGAR FÖR OCH FINANSIERING AV EUROPEISKA POLITISKA PARTIER OCH EUROPEISKA POLITISKA STIFTELSE**

## **1 Allmänt**

Europeiska kommissionen lade den 13 september 2017 fram ett förslag till förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 1141/2014 av den 22 oktober 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (COM(2017) 481 final). Syftet med förslagen är att korrigera brister som har uppdagats vid tillämpningen av det nuvarande regelverket och som bland andra Europaparlamentet och flera europeiska politiska partier har krävt ska korrigeras. Kommissionen har som mål att ändringarna ska träda i kraft före Europaparlamentsvalet 2019.

Via förordningen 1141/2014 fick politiska partier och stiftelser som uppfyller vissa villkor möjligheten att registrera sig på europeisk nivå och bli europeiska rättssubjekt, och därmed få bättre tillgång till ekonomiskt stöd från EU. I villkoren ingår att de ska ha företrädare i tillräckligt många medlemsstater och att de såväl i sitt program som i sin verksamhet beaktar EU:s grundläggande värden. Via förordningen inrättades också en oberoende myndighet, nedan kallad myndigheten, för att ansvara för registrering och kontroll av europeiska politiska partier och stiftelser. Myndigheten kan också ålägga sanktioner för partierna och stiftelserna om de inte beaktar dessa grundläggande värden. Innan myndigheten fattar beslut om huruvida ett parti eller en stiftelse ska strykas ur registret måste den rådfråga en kommitté bestående av oavhängiga framstående personer.

## **2 Huvudsakligt innehåll**

Kommissionens förslag till förordning innehåller förslag till förbättringar av regelverket om europeiska politiska partier och stiftelser. Enligt förslaget är syftet att fortsätta verka för att de europeiska politiska partierna får en genuint europeisk dimension och för att öka öppenheten, samtidigt som det säkerställs att EU:s medel spenderas förnuftigt. Syftet är särskilt att försöka ingripa i de problem som har uppdagats kring finansieringen av europeiska politiska partier och stiftelser och grunderna för den samt i vem som kan ge sitt stöd vid registrering av europeiska politiska partier och på vilka villkor. Enligt kommissionen skulle de föreslagna ändringarna åtgärda de brister i de gällande reglerna som gör att reglerna lätt kan missbrukas.

— **Stöd vid registrering av europeiskt politiskt parti (artikel 3.1 b)** Kommissionen föreslår att endast partier, och inte längre enskilda personer, kan ge sitt stöd för inrättandet av ett europeiskt politiskt parti. Nu ska kravet på representation i minst sju medlemsstater uppfyllas antingen a) genom stöd från medlemspartier representerade i regionala parlament, ett nationellt parlament eller Europaparlamentet, b) med stöd av enskilda ledamöter av sådana parlament, eller c) genom en kombination av de båda alternativen. Enligt kommissionen kan de gällande reglerna lätt missbrukas och ge upphov till praktiska problem vid tillämpningen av dem. Medlemmar av ett och samma nationella parti, och till och med en och samma ledamot, kan till ex-

empel medverka vid registreringen av mer än ett europeiskt politiskt parti. Förändringen innebär inte att europeiska partier inte får ha enskilda personer som medlemmar.

— **Sänkning av medfinansieringskravet för europeiska politiska partier och stiftelser (artikel 17.4):** Kommissionen föreslår att medfinansieringskravet sänks till 10 procent för europeiska politiska partier och till 5 procent för europeiska politiska stiftelser. Partierna och stiftelserna har haft svårigheter att uppfylla det nuvarande medfinansieringskravet på 15 procent.

— **Europeiska politiska partiers skyldighet att publicera information på de nationella medlemspartiernas webbplatser (ny artikel 18.3a):** Enligt förslaget till förordning ska ett europeiskt politiskt parti i sin finansieringsansökan inkludera belägg för att dess medlemspartier löpande under de senaste tolv månaderna har offentliggjort det europeiska politiska partiets program och logotyp på sina webbplatser, samt upplysningar om könsfördelningen, i vart och ett av det europeiska politiska partiets medlemspartier, bland kandidaterna vid det senaste valet till Europaparlamentet och bland ledamöterna av Europaparlamentet. Detta är ett nytt tilläggs villkor för att få finansiering.

— **Finansieringen i proportion till representationen i Europaparlamentet (artikel 19.1):** Kommissionen föreslår att fördelningsmodellen för finansiering ändras så att andelen för det fasta beloppet, som nu delas ut till alla partier oberoende av storlek, sänks från nuvarande 15 procent till 5 procent. I och med ändringen kan 95 procent av finansieringen fördelas i förhållande till antalet valda parlamentsledamöter. Ändringen behövs för att förhindra att medel missbrukas genom att grunda nya partier med bara en eller några representanter i parlamentet.

— **Myndighetens kontrollbefogenheter (artikel 27):** Kommissionen föreslår att artikel 27 ändras för att klargöra att myndigheten har befogenhet att stryka ett parti eller en stiftelse ur registret, om partiet eller stiftelsen inte längre uppfyller ett av registreringskriterierna eller om registreringen byggde på felaktig eller vilseledande information.

— **Fysiska personers ansvar (artikel 27 och 30):** Kommissionen föreslår att artikel 27 kompletteras med punkt 5a, enligt vilken myndigheten på vissa villkor kan fastställa att en fysisk person som är ledamot av det europeiska politiska partiets eller den europeiska politiska stiftelsens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, eller som har rätt att företräda, fatta beslut om eller utöva kontroll över det europeiska politiska partiet eller den europeiska politiska stiftelsen, också bär ansvaret för en ekonomisk sanktion eller återkrav som myndigheten har utdömt. Den fysiska personens ansvar kan aktualiseras om det i en dom som vunnit laga kraft har fastställts att ett europeiskt politiskt parti eller en europeisk politisk stiftelse gjort sig skyldig till olaglig verksamhet som skadat unionens ekonomiska intressen på det sätt som avses i budgetförordningen och den fysiska personen enligt domen konstateras vara ansvarig även för dessa olagliga handlingar. Därtill kan en fysisk person bli ansvarig om det europeiska politiska partiet eller den europeiska politiska stiftelsen uppsåtligt har underlåtit att tillhandahålla uppgifter eller tillhandahållit oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller om det vid revisionen upptäcks felaktigheter vilka betraktas som väsentliga utelämnanden eller felaktigt redovisade poster i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som definieras i artikel 2 i förordning (EG) nr 1606/2002. I artikel 30.2 föreslås ett tillägg om att Europaparlamentets utanordnare också ska återkräva belopp som utbetalats felaktigt på grundval av avtalet om bidrag eller beslutet om finansiering, från den fysiska person som är föremål för ett beslut enligt artikel 27.5a.

— **Tidpunkten för utvärderingsrapporten (artikel 38):** Kommissionen föreslår att tidsplanen för översynen ändras så att även de ändringar som nu föreslås kan utvärderas i utvärderingsrapporten. Enligt förslaget ska Europaparlamentet fem år efter det att förordningen blivit

tillämplig offentliggöra en rapport om tillämpningen av förordningen. Senast sex månader efter det att Europaparlamentet offentliggjort rapporten ska kommissionen lägga fram en egen rapport.

### **3 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland**

De ändringar i den nationala lagstiftningen som föranleds av Europaparlamentets och rådets förordning från 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser bereds vid justitieministeriet. De ändringar som nu föreslås i förordningen bedöms inte ha några konsekvenser för den finländska lagstiftningen för sig, men de ska iaktas vid beredning av de ändringarna i national lagstiftning.

### **4 Ålands behörighet**

Enligt 27 § 1 mom. 8 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanlutningar och bokföring. På basis av detta hör lagstiftning som gäller europeiska politiska partier och politiska stiftelser inte till landskapets lagstiftningsbehörighet.

### **5 Förslagets ekonomiska konsekvenser**

EU:s finansiering av europeiska politiska partier och stiftelser kommer liksom tidigare att beviljas ur Europaparlamentets budget. Avsikten är inte att ändra beloppen med stöd av detta förslag. Förslaget inte har någon väsentlig inverkan på unionens budget.

### **6 Rättslig grund**

Förslaget till förordning grundar sig på artikel 224 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Enligt den ska Europaparlamentet och rådet genom förordningar som antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet fastställa regler för de politiska partierna på europeisk nivå som avses i artikel 10.4 i fördraget om Europeiska unionen och särskilt bestämmelser om deras finansiering.

Den rättsliga grunden för förslaget, artikel 224 i FEUF, bildar uttrycklig rättslig grund för bestämmelser om politiska partier på europeisk nivå och särskilt för bestämmelser om deras finansiering. Till partier knutna stiftelser nämns inte särskilt i artikeln.

Statsrådet anser att den föreslagna rättsliga grunden är korrekt i princip, men nödvändighet av vissa föreslagna åtgärder borde ännu värderas. Det kan finnas behov att ta den rättsliga grunden till granskning på nytt då beredningen framskrider och innehållet i den slutliga författningen klarnar.

### **7 Subsidiaritet och proportionalitet**

Regler som gäller stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser kan fastställas endast på EU-nivå, och har redan fastställts i förordning 1141/2014. Förslaget gäller ändring av denna förordning och korrigering av bristerna i systemet. Detta kan göras endast på EU-nivå. Statsrådet anser att förslaget följer subsidiaritetsprincipen.

Statsrådet anser att de föreslagna ändringarna följer proportionalitetsprincipen.

## **8 Organens ståndpunkter**

Europaparlamentet och flera europeiska partier har tagit initiativ till ändring av förordningen och önskat att ändringarna ska göras snabbt.

Parlamentet framlade vid plenum i mars 2017 en muntlig fråga, där det bad kommissionen om ett svar om eventuella ändringar och tidsplanen för dem. Parlamentet antog den 15 juni 2017 en resolution 2017/2733(RSP), där kommissionen uppmanades att föreslå att förordningen granskas så fort som möjligt. Parlamentet uppmärksammade särskilt medfinansieringskravets nivå och parlamentsledamöternas möjlighet att tillhöra flera partier.

En utfrågning ordnades den 12 juli 2017 i Europaparlamentets utskott för konstitutionella frågor (AFCO). I debatten om eventuella ändringar i den nuvarande förordningen deltog Europaparlamentets vice talmän Rainer Wieland och Ulrike Lunacek, som ansvarar för de europeiska politiska partierna, myndighetens direktör Michael Adam, generaldirektören för Europaparlamentets generaldirektorat för ekonomi och finans Didier Klethi och Europeiska kommissionens biträdande generalsekreterare Ilze Juhansone. Debattörerna var i hög grad eniga om att bristerna i förordningen bör korrigeras före nästa parlamentsval.

Ärendet behandlades på nytt i AFCO-utskottet den 28 september 2017, där kommissionens vice ordförande Juhansone föredrog förslaget. Hon önskade en snabb behandling så att samförstånd kan nås före april 2018 och den ändrade förordningen kan tillämpas vid parlamentsvalet 2019. Till Europaparlamentets rapportörer utsågs parlamentsledamöterna Wieland (EPP, DE) och Bresso (S&D, IT).

Förslagen behandlas i rådets arbetsgrupp för allmänna frågor. Med tanke på den tilltänkta snabba tidtabellen kan man anta att förhandlingarna förs så fort som möjligt.

## **9 Nationell behandling av förslaget**

U-skrivelsen behandlades i ett skriftligt förfarande i den juridiska sektionen den 12.—17.10.2017.

## **10 Statsrådets ståndpunkt**

Statsrådet understöder målen med ändringen, det vill säga att täppa till luckor i lagstiftningen, öka öppenheten och säkerställa en förnuftig användning av de tillgängliga budgetresurserna.

Statsrådet anser att det i princip är ett motiverat förslag att endast partier i fortsättningen skulle kunna ge sitt stöd vid inrättandet av ett europeiskt politiskt parti. Det är ändå viktigt att få noggrannare bedömningar av vilka konsekvenser ändringen skulle ha i praktiken och av om ändringen skulle påverka de befintliga politiska gruppernas ställning.

Statsrådet understöder en sänkning av medfinansieringskravet för europeiska politiska partier och stiftelser. Ändringen förbättrar verksamhetsförutsättningarna för olika politiska grupper.

Statsrådet anser att det behövs en noggrannare granskning av förslaget att europeiska politiska partier bör se till att de nationella medlemspartiernas webbplatser innehåller upplysningar om partiets politiska program och partisymbol samt om könsfördelningen bland kandidaterna vid det senaste valet till Europaparlamentet och dess ledamöter i Europaparlamentet.

Statsrådet motsätter sig inte en ändring av fördelningsmodellen så att den andel av finansieringen som är oberoende av partiets storlek sänks.

Statsrådet anser att det behövs en noggrannare granskning av förslaget att ansvaret för en ekonomisk sanktion i vissa situationer skulle bäras av en fysisk person som är ledamot av det europeiska politiska partiets eller den europeiska politiska stiftelsens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, eller som har rätt att företräda, fatta beslut om eller utöva kontroll över det europeiska politiska partiet eller den europeiska politiska stiftelsen. Förslagen innehåller oklarheter exempelvis om hur det ska avgöras när en fysisk person är ansvarig för att ha underlåtit att tillhandahålla uppgifter eller tillhandahållit vilseledande uppgifter. För de punkter som gäller en fysisk persons ekonomiska ansvar bör kommissionen utreda vilka konsekvenser ändringarna kan medföra i praktiken.

Statsrådet understöder förslaget om att ändra tidpunkten för utvärderingsrapporten så att även konsekvenserna av dessa ändringar kan beaktas i utvärderingen. Statsrådet anser att det en övergripande utvärdering av hur förordningen fungerar bör göras om några år. Förordningen började tillämpas först för några månader sedan och det finns ännu inte tillräcklig erfarenhet av hur den fungerar så att det i detta sammanhang skulle finnas skäl att se över en ändring av förordningen ur ett bredare perspektiv.

Statsrådet fäster rent allmänt uppmärksamhet vid betydelsen av konsekvensbedömning och öppen utfrågning vid lagberedning. Kommissionen har inte låtit göra någon konsekvensbedömning av ändringsförslaget. Vid beredningen bör det säkerställas att de föreslagna ändringarna inte medför oskäligen hinder för demokratiskt arbete.